

Wiedza na wyciągnięcie ręki

WIEDZA W PIGUŁCE

Zasoby informacyjne są stale powiększane i aktualizowane, a dostęp do nich staje się coraz łatwiejszy.

Wiele instytucji kultury pracuje nad digitalizacją i udostępnianiem materiałów z zakresu nauki, sztuki i literatury. Tworzone są pełnotekstowe bazy danych, biblioteki i muzea cyfrowe. Zwykle ich zasoby nie są wyświetlane w popularnych wyszukiwarkach internetowych. Aby ułatwić wyszukiwanie w katalogach bibliotek cyfrowych, powstają ich federacje i zrzeszenia, takie jak polska Federacja Bibliotek Cyfrowych czy ogólnoeuropejska Europeana. Wyszukiwarki na ich stronach pokazują wyniki z wielu różnych bibliotek jednocześnie.

Na szybkim, globalnym przepływie informacji zyskuje nauka. Sprawia on, że naukowcy mogą skorzystać z wyników najnowszych badań z całego świata. Serwisy internetowe takie jak EBSCO umożliwiają prenumeratę zagranicznych czasopism naukowych, a internetowe bibliografie zawartości czasopism ułatwiają wyszukiwanie interesujących nas artykułów.

Niestety, z wielu publikacji cyfrowych nie mogą korzystać bezpłatnie wszyscy internauci. Dostęp do nich ograniczony jest przez prawo autorskie i regulacje działania bibliotek. Za pośrednictwem internetu możemy jednak dowiedzieć się, jak dotrzeć do potrzebnego materiału. Biblioteczne katalogi kartkowe ustąpiły miejsca katalogom on-line. Dzięki nim możemy sprawdzić, czy określona książka jest dostępna w danej bibliotece, na której półce można ją znaleźć i czego dotyczy.

Korzystanie z wszystkich tych zasobów wymaga pewnych umiejętności. Często nie znamy tytułów książek, które poruszają interesujące nas tematy. Można jednak do nich dotrzeć poprzez:

- wyszukiwanie po hasłach przedmiotowych w katalogach bibliotecznych,
- przeszukiwanie bibliografii przedmiotowych dostępnych w internecie lub wydrukowanych w książkach,
- przeglądanie przypisów w artykułach i książkach na pokrewne tematy.

Każde znalezione źródło informacji powinniśmy też właściwie ocenić. Zawsze najważniejszym kryterium wyboru źródła jest jego wiarygodność.

Przy ocenie źródła weź pod uwagę jego:

- wiarygodność,
- aktualność,
- obiektywność,
- łatwość wykorzystania,
- dostępność,
- stopień szczegółowości,
- zrozumiałość.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Uzupełnij luki w poszczególnych zdaniach, wstawiając odpowiednie wyrazy:

- zastanowić
 - wysiłek
 - biblioteki
 - innych
 - ogólny
 - potrzebę
 - praktyce
 - wiarygodne
 - odwołania
1. Tzw. „szary internet” zawiera pełnotekstowe bazy danych, w tym zwłaszcza elektroniczne książki, udostępniane przez _____ cyfrowe. Zasobów tych nie można eksplorować za pomocą wyszukiwarek internetowych takich jak Google lub Yahoo, ale jedynie poprzez specjalistyczne serwisy, takie jak strona internetowa Federacji Bibliotek Cyfrowych.
 2. Przed przystąpieniem do wyszukiwania źródeł informacji należy precyzyjnie określić _____ informacyjną, a więc _____ się nad tym, jakie informacje są niezbędne do prawidłowego rozwiązania zadania. Błąd popełniony na tym etapie pracy sprawi, że _____ włożony w wyszukiwanie źródeł i zaznajamianie się z nimi okaże się daremny, a powstała praca nie będzie zgodna z zadaniem.
 3. Najczęściej nie znamy tytułów ani autorów książek lub artykułów, które będą nam pomocne w rozwiązaniu danego zadania. Aby zorientować się w dostępnych źródłach, warto przeprowadzić _____ przegląd informacji za pomocą wyszukiwarek internetowych. Wskazane przez nie strony internetowe lub artykuły bardzo często zawierają przypisy i bibliografię, a więc _____ do książek, które będą dla nas pomocne.
 4. Wikipedia to nie tylko źródło informacji o charakterze encyklopedycznym. Duża część haseł zawiera odwołania do _____ miejsc w sieci lub książek, artykułów naukowych czy publikacji prasowych. Przeglądając je, możemy skonstruować własny zestaw źródeł przydatnych do prowadzonych przez nas prac.
 5. Strony internetowe, elektroniczne encyklopedie i witryny gazet to tylko niektóre z wielu dostępnych źródeł informacji. Warto pamiętać, że w _____ szkolnej i akademickiej za _____ uznawane są te źródła, które jasno wskazują autorów poszczególnych informacji i umożliwiają ich zweryfikowanie.

SŁOWNICZEK

- **przypis:** objaśnienie lub uzupełnienie umieszczane na dole strony, na końcu rozdziału lub dzieła. Często zawiera informacje na temat miejsca publikacji cytatów.
- **bibliografia przedmiotowa:** wykaz publikacji na określony temat. Bibliografie przedmiotowe dołączane są do publikacji naukowych, by przedstawić obszar wiedzy, na którym opierał się naukowiec.

- **katalog biblioteczny:** zbiór informacji o tytułach, autorach i szczegółach wydania dzieł, jakie posiada biblioteka. Współcześnie coraz częściej jest udostępniany przez internet.
- **hasło przedmiotowe:** hasło ułatwiające znalezienie dokumentów o podobnej treści. Oznacza się nimi publikacje w katalogach bibliotecznych, aby ułatwić ich wyszukiwanie.
- **wiarygodność informacji:** stopień, w jakim informacja jest godna zaufania.
- **pełnotekstowa baza danych:** zbiór dokumentów tekstowych udostępnianych online, zawierająca dokumenty w całości.
- **potrzeba informacyjna:** informacje wymagane przez danego użytkownika, niezbędne ze względu na cel i okoliczności jego działań. Potrzeba informacyjna prowadzi do rozpoczęcia wyszukiwania informacji.
- **„szary internet”:**

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Michał Wysocki, konsultacja merytoryczna: Justyna Jasiewicz. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/wiedza-na-wyciagniecie-reki/>.

Publikacja dofinansowana ze środków Stowarzyszenia Autorów ZAIKS, Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Informatyka, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

II. Wyszukiwanie, gromadzenie i przetwarzanie informacji z różnych źródeł; opracowywanie za pomocą komputera: rysunków, tekstów, danych liczbowych, motywów, animacji, prezentacji multimedialnych.

IV. Wykorzystanie komputera oraz programów i gier edukacyjnych do poszerzania wiedzy i umiejętności z różnych dziedzin oraz do rozwijania zainteresowań.

Treści nauczania

Wyszukiwanie, gromadzenie, selekcjonowanie, przetwarzanie i wykorzystywanie informacji, współtworzenie zasobów w sieci, korzystanie z różnych źródeł i sposobów zdobywania informacji.

Język polski, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Wiedza o społeczeństwie, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.